

Taiteen perusopetuksen
yleisen oppimäärän
opetussuunnitelman perusteet 2005

Musiikki

Sanataide

Tanssi

Esittävät taiteet

Sirkustaide

Teatteritaide

Visuaaliset taiteet

Arkkitehtuuri

Audiovisuaalinen taide

Kuvataide

Käsityö

MÄÄRÄYS 2
(43)
velvoittavana noudatettava

30.3.2005 Dnro 11/011/2005

Voimassaoloaika 30.3.2005 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
laki taiteen perusopetuksesta 633 /1998, 5 §
asetus taiteen perusopetuksesta 813 /1998, 1 §

Kumoaa määräyksen nro 23/011/1993

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän
mukaisen koulutuksen järjestäjät

TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Opetushallitus on vahvistanut taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset opetussuunnitelman perusteet seuraaville taiteen aloille: musiikki, sanataide, tanssi, esittävät taiteet (sirkustaide ja teatteritaide) ja visuaaliset taiteet (arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide, kuvataide ja käsityö).

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä perusteissa on määrätty. Sen tulee täsmentää ja täydentää perusteissa esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Näiden opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma voidaan ottaa käyttöön 1.8.2005, ja se tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2006.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta opetussuunnitelman perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja Kirsi Lindroos

Ylijohtaja Aslak Lindström

TIEDOKSI

Opetusministeriö
Lääninhallitukset
Suomen Kuntaliitto
Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ry
Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL
Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry
Suomen konservatorioliitto ry
Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry
Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry
Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Sisältö

1	Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet.....	1
1.1	Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä.....	1
1.2	Arvot ja yleiset tavoitteet.....	1
2	Opetuksen toteuttaminen.....	2
2.1	Oppimiskäsitys.....	2
2.2	Opiskeluympäristö.....	2
3	Opintojen rakenne ja laajuus.....	2
3.1	Opintojen rakenne.....	2
3.2	Opintojen laajuus.....	3
4	Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen.....	3
5	Arviointi.....	3
6	Todistukset.....	4
7	Opetussuunnitelma.....	4
7.1	Opetussuunnitelman laadinta.....	4
7.2	Opetussuunnitelman sisältö.....	4
8	Tavoitteet ja keskeiset sisällöt taiteenaloittain.....	5
8.1	Musiikki.....	5
8.2	Sanataide.....	10
8.3	Tanssi.....	16
8.4	Esittävät taiteet	22
	Sirkustaide	
	Teatteritaide	
8.5	Visuaaliset taiteet.....	28
	Arkkitehtuuri	
	Audiovisuaalinen taide	
	Kuvataide	
	Käsityö	

LIITE:Taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä, opintokokonaisuudet taiteenaloittain

1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet

1.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Oppilaitos voi myös järjestää alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Taiteen opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla.

Yleisen oppimäärän tehtävänä on kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempisiin opintoihin.

1.2 Arvot ja yleiset tavoitteet

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä ja tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tavoitteena on myös kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkittamista.

Taiteen perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. Oppilas rakentaa maailmankuvaansa ilmaisemalla ja tutkimalla taiteen keinoin kokemuksiaan ja itselleen merkityksellisiä elämän sisältöjä. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan.

Tavoitteena on myös ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksessa korostuu taiteidenvälisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

2 Opetuksen toteuttaminen

2.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista.

Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämismaailmansa. Oppimisessa lähtökohdana on tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

2.2 Opiskeluympäristö

Tavoitteena on, että opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

Tilojen, työvälineiden ja materiaalien tulee mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden mukainen opiskelu. Hyvä opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Opiskeluympäristössä on otettava huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Opetuksessa painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen.

3 Opintojen rakenne ja laajuus

3.1 Opintojen rakenne

Yleinen oppimäärä eri taiteenaloilla muodostuu opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksien tavoitteet ja keskeiset sisällöt määrittellään opetussuunnitelman perusteissa taiteenaloittain samoin kuin mahdolliset opintokokonaisuuksien suorittamista koskevat erityiset ohjeet.

Koulutuksen järjestäjä voi oman valintansa mukaan muodostaa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen opintokokonaisuuksien tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta tasolta toiselle eteneviä opintokokonaisuuksia, joiden mukaan oppilas voi edetä valitse-

missaan opinnoissa ja syventää ja laajentaa osaamistaan. Oppilaat voivat lukea hyväksyen muilla taiteenaloilla tehtyjä opintoja siten kuin oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määritellään.

Opintokokonaisuuksien tarjonta ja järjestys eri taiteenaloilla määritellään paikallisesti ja paikalliset tarpeet huomioon ottaen. Opinnot tulee järjestää siten, että oppilaan siirtyminen yleisestä oppimäärästä laajaan ja laajasta oppimäärästä yleiseen on mahdollista. Opintokokonaisuuksien toteuttamisesta päättää koulutuksen järjestäjä.

3.2 Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia. Opintojen laajuuden laskennallisena perustana on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Koulutuksen järjestäjän tulee turvata opintonsa aloittaneille oppilaille mahdollisuus koko yleisen oppimäärän suorittamiseen. Annettavan opetuksen määrän tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Yleiseen oppimäärään kuuluvien opintokokonaisuuksien lisäksi oppilaitos voi tarjota oppilaitoskohtaisia valinnaisia opintokokonaisuuksia, joiden tavoitteet ja sisällöt laaditaan niin, että ne syventävät ja laajentavat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä opintokokonaisuuksia.

4 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

5 Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa ja ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin.

Oppilaan tulee saada työskentelystään ja suorituksistaan sanallista palautetta suullisesti ja/tai kirjallisesti koko opintojensa ajan. Jatkuvan arvioinnin muodoista päätetään oppilaitoksen opetussuunnitelmassa. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päätötdistuksessa ei käytetä numeroarvostelua.

6 Todistukset

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan 10 opintokokonaisuutta. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen.

Oppilaalle annetaan pyydettyessä todistus suoritetuista opintokokonaisuuksista.

Päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet ja oppilaan saaman opetuksen tuntimäärä niissä (laskennan perustana käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia)
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2004 mukaisesti.

7 Opetussuunnitelma

7.1 Opetussuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä omalle toiminnalleen opetussuunnitelma, jonka perustana ovat Opetushallituksen vahvistamat taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet.

7.2 Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

- toiminta-ajatus
- arvot ja opetuksen yleiset tavoitteet, oppimiskäsitys, opiskeluympäristö ja työtavat
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain
- opetuksen tarjonta ja opetusjärjestelyt
- annettavan opetuksen määrä opintokokonaisuuksittain (laskennan perustana käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia)
- oppilaan opiskelun kestoa koskevat ohjeet
- oppilasarviointi
- muualla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen
- todistusten sisältö
- oppilaaksi ottaminen
- yhteistyö muiden tahojen kanssa.

8 Tavoitteet ja keskeiset sisällöt taiteenaloittain

8.1 Musiikki

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin itsenäiselle ja elämänikäiselle harrastamiselle. Tavoitteena on myös tukea aikuisten omaehtoista musiikin harrastamista.

Opetuksen tavoitteet muodostuvat oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta, ja opiskelussa korostuvat musiikin harrastamisen ilo ja oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman kokemisen ja tekemisen kautta. Opetuksen tulee edistää luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Musiikin yleisessä oppimäärässä on tärkeää yhdessä opiskelu ja oppiminen sekä yhteismusisointi, johon yksilöopetus antaa valmiuksia.

Tehtävänä on kansallisen musiikkikulttuurin säilyttäminen elinvoimaisena sekä sen kehittäminen antamalla opiskelijoille laaja-alaista musiikillista yleissivistystä. Tärkeää on myös vuorovaikutus muiden musiikinopetusta ja muuta taideopetusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa.

Opintojen rakenne

Oppilaitos rakentaa opetustarjontansa opetussuunnitelman perusteissa määritellyistä opintokokonaisuuksista. Musiikin yleisen oppimäärän opinnot voivat muodostua kahdella tavalla:

- 1) useasta eri opintokokonaisuudesta, jotka laajentavat musiikillista osaamista
- 2) yhden opintokokonaisuuden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen pohjalta muodostetuista musiikillista osaamista syventävistä opintokokonaisuuksista.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee yksittäisten opintokokonaisuuksien keston ja laajuuden opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta.

Oppilas tekee oman opiskelusuunnitelmansa oppilaitoksen opetustarjonnan pohjalta. Oppilas voi koota musiikin yleisen oppimäärän opintonsa oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisista opintokokonaisuuksista joko valitsemalla eri opintokokonaisuuksia tai yhden opintokokonaisuuden tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta rakentuvista musiikillista osaamista syventävistä tasolta toiselle etenevistä opintokokonaisuuksista. Oppilaan opintoja suunniteltaessa on otettava huomioon, että yleisen oppimäärän opintokokonaisuudet muodostavat oppilaan tavoitteita palvelevan kokonaisuuden.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Musiikin yleisen oppimäärän opintokokonaisuuksia ovat yksinlaulu, kuoro/lauluyhtye, yhteismusisointi, soitinopinnot, musiikin tuntemus, musiikin teoria ja säveltäminen, vapaa säestys, musiikkiteknologia, maailmanmusiikki ja taiteidenvälisyys. Opetuksessa

käytetään monipuolisia työtapoja, jotka tukevat oppilaan oppimista ja edistävät musiikin eri alueiden ja aihepiirien integroitumista toisiinsa.

Oppilaita ohjataan kaikkien opintokokonaisuuksien opetuksessa omaan harjoitteluun ja itsenäiseen työskentelyyn sekä oman edistymisensä ja oppimisensa arviointiin. Oppilaita kannustetaan musisoimaan ja harjoittelemaan yhdessä toisten kanssa sekä osallistumaan erilaisiin esiintymistilaisuuksiin. Musiikin kuuntelu on tärkeä osa kaikkea musiikin oppimista. Oppilaita rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti kulttuurielämään niin musiikin tuottajana kuin kuulijanakin.

Opetuksen tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä määriteltäessä tulee ottaa huomioon, että opintokokonaisuudet sisältävät monipuolista ohjelmistoa, kuten eri aika- ja tyylikausi- en musiikkia, suomalaista musiikkia ja erityisesti oman aikamme musiikkia.

Oppilaita rohkaistaan itsenäiseen musiikin tuottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas saa valmiuksia laulamiseen ja soittamiseen sekä säestämiseen, improvisointiin, säveltämiseen ja sovittamiseen.

1. Yksinlaulu

Yksinlaulun opiskelun tavoitteena on kehittää monipuolisesti omaa lauluääntä ja tutustua laajasti laulumusiikin eri aikakausiin, lajeihin ja laulutapoihin.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii tuntemaan ääntään
- oppii terveitä äänenkäyttötapoja
- oppii kehittämään lauluääntään
- oppii solistisia valmiuksia
- oppii laulujen tulkintaa
- oppii yhteismusisointitaitoja
- saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja.

2. Kuoro/lauluyhtye

Kuoroon/lauluyhtyeeseen osallistumisen tavoitteena on yhteismusisoinnin ja oman äänen kehittäminen. Nuotinlukutaidon kehittyessä ohjelmistoa voi laajentaa perinteisestä kuoromusiikista aikamme sävellyksiin, uuteen ääni-ilmaisuun ja nuotintamistapoihin.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- omaksuu valmiuksia oman äänen ja yhteissoinnin kehittämiseen
- oppii äänen hallintaa
- oppii laulamaan osana kokonaisuutta
- oppii kuorolaulussa tarvittavaa nuotinlukutaitoa
- oppii tuntemaan ja esittämään monipuolista kuoromusiikkia
- kokee yhteismusisoinnin iloa ja yhteisiä elämyksiä.

3. Yhteismusisointi

Yhteismusisoinnissa oppilasta ohjataan laulamaan ja soittamaan yhdessä muiden kanssa sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Oppilas saa ryhmästä innostusta musisointiin ja harjoitteluun.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii yhteismusisointia ohjatusti ja itsenäisesti
- saa valmiuksia yhteissoinnin kehittämiseen
- oppii musisoimaan suhteessa muihin soittajiin ja laulajiin
- oppii ottamaan vastuuta erilaisten yhteismusisointitilanteiden järjestämisestä
- ymmärtää stemmaharjoittelun merkityksen yhteismusisoinnissa
- saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja.

4. Soitinopinnot

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta puhtaaseen sekä musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- kehittää instrumentin soittamisen tekniikkaansa
- oppii nuotinlukutaitoa ja prima vista -soittovalmiuksia
- oppii tulkitsemaan monipuolista ohjelmistoa
- oppii yhteissoittotaitoja ja saa solistisia valmiuksia
- saa esiintymistaitoja ja oppii välittämään musiikillisia ajatuksiaan yleisölle.

5. Musiikin tuntemus

Opetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilaat eri aikojen musiikkiin ja musiikin lajeihin ja sitä kautta auttaa heitä ymmärtämään yhteiskunnallisia ja taiteellisia ilmiöitä myös laajemmin. Äänitteiden kuuntelun lisäksi on tärkeää saada kokemuksia elävistä konserteista, joissa kaikki osatekijät luovat yhdessä kokonaisvaltaisen kuuntelukokemuksen.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii keskittymään musiikin kuunteluun
- oppii tuntemaan eri aika- ja tyylikausien sävellyksiä
- oppii tuntemaan musiikin eri lajeja
- oppii analysoimaan ja ymmärtämään erilaisia sävellyksiä
- oppii arvioimaan musiikkia
- oppii käyttämään erilaisia ympäristön tarjoamia musiikkipalveluita.

6. Musiikin teoria ja säveltapailu

Musiikin teorian ja säveltapailun opetuksessa korostetaan teoreettisten asioiden oppimista oman tekemisen, soittamisen ja laulamisen kautta. Yleistavoitteena on nuotinlukutaidon kehittäminen. Sisällöissä keskeisiä osa-alueita ovat rytmi, melodia, intervallit, asteikot ja soinnut.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii nuotinlukutaitoa
- oppii yhdistämään teoriaopetuksen käytännön musisointiin
- oppii musiikillista ajattelukykyä
- ymmärtää musiikillisia lainalaisuuksia
- oppii jäsentämään musiikkia.

7. Vapaa säestys ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään hankkimiaan soittotaitoja erilaisissa tilanteissa.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- saa valmiuksia ilmaista musiikillisia ajatuksiaan ja ideoitaan improvisoimalla ja tuottamalla ääntä ja musiikkia
- oppii soittamaan sekä sointumerkeistä että korvakuulolta
- oppii improvisointia ja transponointia ja vapautuu nuottikuvaan sidotusta soittamisesta
- oppii tyylinmukaista rytminkäsittelyä ja fraseerausta
- oppii erityylyisiä säestyksiä
- kehittää instrumentin soittotekniikkaansa.

8. Musiikkiteknologia

Musiikkiteknologiaopintojen tavoitteena on, että opiskelija oppii perusvalmiudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikkiharrastuksessaan ja opinnoissaan. Varsinaisiin työkaluihin ja verkkotoiminnan perustaitoihin perehtymisen lisäksi oppilas omaksuu valmiuksia musiikin tuottamiseen tietotekniikan avulla.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii käyttämään tietokonetta oman opiskelunsa tukena
- kykenee hyödyntämään opinnoissaan tietoverkkojen ja verkkopedagogiikan antamia mahdollisuuksia
- ymmärtää notaatio- ja äänitysohjelmien toimintaperiaatteet
- oppii hallitsemaan nuottisivun tuottamiseen ja muokkaamiseen liittyvät toiminnot
- kykenee tuottamaan musiikkia tietotekniikan avulla.

9. Maailmanmusiikki

Maailmanmusiikin opiskelun tarkoituksena on tutustua maailman musiikkikulttuureihin ja oppia hahmottamaan musiikkia kulttuurin osana.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- tutustuu eri maiden ja kansojen musiikkityyleihin ja musiikin historiaan
- oppii tuntemaan erilaisia soittimia ja soittotapoja
- tutustuu eri musiikkikulttuureihin musiikkia kuuntelemalla ja musiikkia tekemällä.

10. Taiteidenvälisyys

Taiteidenvälisten opintojen tavoitteena on monipuolistaa musiikinopetusta ja auttaa oppilasta ymmärtämään taidetta myös laajemmin.

Tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu johonkin muuhun taiteenalaan
- perehtyy jonkin muun taidelajin tiedollisiin ja teknisiin perusteisiin
- omaksuu keinoja, joilla musiikki ja kyseinen taidelaji voidaan elävästi yhdistää kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt:

- kyseisen taidelajin historiaa, taustaa ja perustekniikkaa
- taidelajiin kuuluvaa tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa
- mahdollisuuksien mukaan vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, teatteri- ja tanssiesityksiin.

Varhaisiän musiikkiopinnot

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteena on, että lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmälle musiikkiharrastukselle. Lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin elementit – rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön. Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään.

Aikuisten musiikkiopinnot

Aikuisten opetusta suunniteltaessa ja järjestettäessä otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja -tiedoissaan hyvin eri vaiheissa ja heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat monenlaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky itse ohjata omaa oppimistaan ja harjoitteluaan. Osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen ja halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huo-

mioon ottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimäärää ja opetusta yksilöllistettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoitteet ovat musiikkikasvatuksellisia. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää annettavaa opetusta hyväkseen. Tavoitteissa painottuvat oppilaan musiikillisten kykyjen ja taitojen kehittäminen hänen omista lähtökohdistaan sekä musiikin elämyksellinen kokeminen. Opetusta voidaan toteuttaa sekä yksilö- että ryhmäopetuksena.

8.2 Sanataide

Sanataiteen opetuksen tavoitteena on kielen ja mielikuvituksen rikastuttaminen. Kirjoittamisen ja kirjallisuudentuntemuksen avulla kehitetään ajattelutaitoja ja jäsennetään maailmaa.

Sanataiteen opetuksen tulee tarjota monipuolisia kokemuksia, harjoittaa eläytymiskykyä, laajentaa sanavarastoa, auttaa rakentamaan oppilaan identiteettiä ja etsimään persoonallista ilmaisua. Opetuksessa korostetaan iloa, leikkiä ja ilmaisuvapautta, ja opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja tiedonhalu. Oppilaita rohkaistaan yhteisöllisyyteen sekä eri sukupolvien ja kulttuurien kohtamiseen.

Sanataideopetuksessa käsitellään kirjoitettua, puhuttua tai kuvitettua kieltä. Opiskelussa painotetaan sekä vastaanottoa että omaa ilmaisua. Opetuksessa tutustutaan sekä lukemisen ja kirjoittamisen perinteisiin muotoihin että uusien viestimien tuomiin mahdollisuuksiin. Erilaisten kaunokirjallisten ja muiden sanataiteen alaan kuuluvien tekstien lukemisen, kuten myös medialukutaidon ja mediakriittisyyden, tulee kulkea läpi koko opetuksen.

Opetuksessa on keskeistä taiteiden välinen luova vuorovaikutus. Virikkeitä ja yhteistyötä haetaan niin teatterin, kuvataiteen, musiikin, tanssin kuin sirkustaiteenkin parista. Yhteistyötä toteutetaan eri taiteenalojen välisinä projekteina.

Opintojen rakenne

Oppilaitos rakentaa opetustarjontansa opetussuunnitelman perusteissa määritellyistä opintokokonaisuuksista.

Sanataideopetuksen kymmenen opintokokonaisuutta on suunniteltu ikä- ja etenemisjärjestyksessä. Sanataidekoulut tai -ryhmät voivat soveltaa niitä haluamallaan tavalla joko yhdistämällä kokonaisuuksia tai syventymällä vain yhteen tai muutamaankokonaisuuteen.

Ryhmissä voi olla kielelliseltä taustaltaan ja vuorovaikutustaidoiltaan hyvin erilaisia oppilaita, mikä tulee ottaa huomioon opetusta järjestettäessä.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

1. Jäsennän maailmaa

Tavoitteena on, että oppilas

- havainnoi itseään ja ympäristöään
- huomaa omassa historiassaan ja lähiympäristössään aineksia kertomuksiin
- rikastaa mielikuvitustaan ja laajentaa sanavarastoaan
- kehittää suullista ja kirjallista ilmaisuaan
- tutustuu kirjaston avulla kirjallisuuden moninaisuuteen.

Keskeiset sisällöt:

- omien kokemusten ja kiinnostuksen kohteiden sekä lähiympäristön havainnoiminen ja hyödyntäminen kerronnan aineksina
- minun, perheeni ja sukuni tarinat, eri sukupolvien välinen vuorovaikutus
- oman ilmaisun etsiminen ja harjaannuttaminen monenlaista kirjoittamista kokeilemällä
- sanavaraston monipuolinen kartuttaminen
- lempikirjan esittelemine muille
- kokemisen ja tekemisen yhdistäminen: eri taidelajeja hyödyntävän teoksen tai projektin valmistaminen itselle tärkeästä tekstistä tai kokemuksesta.

2. Kerronnan rakenteita ja käsitteitä

Tavoitteena on, että oppilas

- perehtyy juonellisiin kertomuksiin
- tunnistaa kerronnan rakenteita
- oppii fiktion käsitteitä
- huomaa, miten oma kokemus muuttuu fiktioksi
- keksii omia seikkailuja ja sankarihahmoja
- harjaantuu kertomuksen suunnitteluun.

Keskeiset sisällöt:

- erityyppisten tarinoiden kertominen, lukeminen, katsominen ja kuunteleminen
- kertomuksen keskeiset käsitteet: henkilöt, kertoja, miljöö, juoni, aihe ja teema
- kertomuksen rakentamisen taito: aloitus, keskikohta, lopetus ja käänteet
- henkilöhahmojen kehittäminen: pyrkimykset ja ristiriidat
- elämyksellinen tutustuminen eri miljööihin
- ajatuskartan käyttö tarinan juonen ja henkilöhahmojen rakentamisessa
- seikkailutarinan ja sankarin ainesten etsiminen omasta elämästä ja tarinan kirjoittaminen.

3. Monimuotoinen kieli

Tavoitteena on, että oppilas

- havaitsee, miten kieltä käytetään eri yhteyksissä
- ymmärtää faktan ja fiktion eron
- havainnoi ja kokeilee kielen keinoja
- tutustuu draamaan kirjallisuuden lajina ja teatteri-ilmaisuun
- syventää ja monipuolistaa ilmaisuaan aistikokemuksin ja kielileikein
- kokeilee kirjoittamista eri rooleissa.

Keskeiset sisällöt:

- erilaisiin henkilöihahmoihin eläytyminen ja roolissa kirjoittaminen
- monologi ja dialogi
- tutustutaan näytelmiin, kuunnelmiin ja teatteriin
- kielen rytmi, tunnetilan vaikutus tekstiin
- persoonallisen ilmaisun etsimistä ja kehittämistä
- kielellä leikkimistä
- teksti ja liike, teksti ja ääni, teksti ja kuva
- rakennetaan (lukukokemuksen pohjalta) aistielämyksiä tarjoava tila, jonka inspiroimana rakennetaan oma teksti.

4. Sanataiteen toistuvat teemat

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee oman kielensä historiaa ja nykyilmiöitä
- tutustuu oman ja muiden kulttuurien suuriin kertomuksiin ja myytteihin
- tunnistaa arkkityyppiset tarinat ja henkilöt
- perehtyy kansan- ja nykytarustoon.

Keskeiset sisällöt:

- maagiset tarut ja hahmot kirjallisuudessa sekä omissa tarinoissa
- kummitusjutut sekä kaupunkitarinat lukien ja kertoen
- symbolit ja yleisimmät arkkityypit
- tutustumista syntytarinoihin ja legendoihin
- tarinan aristoteelinen ja myyttinen rakenne
- tutustumista suulliseen perinteeseen sekä eri aikakausien teoksiin ja niiden kieleen
- myyttisen tarinan luominen aineksina oman asuinpaikan tarinat ja ihmiset.

5. Erilaisia todellisuuksia ja tapoja kertoa

Tavoitteena on, että oppilas

- havainnoi realismin ja fantasian eroja
- etsii ja tunnistaa eri lajityyppisiä rakentavia keskeisiä tekijöitä
- tutustuu huumorin muotoihin
- rakentaa oman fantasiamaailman.

Keskeiset sisällöt:

- tutustuminen monipuolisesti fantasian maailmaan
- realismin ja yliluonnollisen kohtaaminen, myös omassa tarinassa
- huumorin keinot: ironia, satiiri, parodia ja käännetty maailmat
- tutkitaan miljöötä tarinaan ja sen henkilöihin merkityksiä antavana osana
- oman fantasiamaailman luominen ja siihen sijoittuvan tarinan kirjoittaminen.

6. Kertojan ja tekstin muodonmuutoksia

Tavoitteena on, että oppilas

- havaitsee teosten maailmoissa tapahtuvat muodonmuutokset
- havainnoi tekstin tyyli- ja muodonmuutoksia, kielen vaihtelua ja kielen kuvallisuutta
- laajentaa kulttuurintuntemustaan muihin maihin ja kansoihin ja niiden kerrontaperinteisiin
- havaitsee, miten sanat muuttuvat runoksi, näytelmäksi, kuunnelmaksi tai elokuvaksi.

Keskeiset sisällöt:

- muodonmuutokset kirjallisuudessa juonen, henkilöhahmojen ja kielen tasoilla
- saman aiheen kirjoittamista eri tyyli- ja muodonmuutoksilla, eri lajeiksi, eri kielimuodolla, eri tarkoituksiin
- lyriikka kirjallisuudenlajina ja sen käsitteet: runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitta, kuva, toisto
- erilaisia kertojaratkaisuja
- alakulttuurit henkilöhahmon muokkaajana
- eri kulttuurien kuvastot taiteessa; tarinoiden aiheet, sankarit ja perusarvot
- muodonmuutokset kirjoittajana: oma tyyli ja sen kehittäminen, omat aiheet ja niiden variaatio
- muodonmuutostarinan kirjoittaminen.

7. Teksti maailmassa

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee tekstin tien julkaisuksi ja kirjallisen kentän toimintaa ja toimijoita
- kokeilee lehtikirjoittamista
- ottaa huomioon, että viestillä on kohderyhmä ja tavoite
- kokeilee teksteillä vaikuttamista
- toteuttaa ideoimansa kokonaisuuden ja tiedottaa siitä.

Keskeiset sisällöt:

- tutustuminen kirjailijan ja muun kirjoittamisen ammattilaisen työhön
- kustantamossa tai lehden toimituksessa vierailu
- vaikuttamiseen tähtäävät tekstit, esimerkiksi kolumni, pakina, mielipidetekstit, arvostelu, pamfletit
- tietyille kohderyhmälle suunnattu julkaisu tai esitys, esimerkiksi www-sivut, lehti, antologia.

8. Minä taiteilijana

Tavoitteena on, että oppilas

- etsii omaa tyyliään ja lajiaan
- etsii aiheita ja aineistoa ja työstää omaa tekstiään
- ymmärtää palautteen saamisen ja antamisen merkityksen
- oppii arvioimaan omaa työtään
- tutkii ajatteluaan ja kokemuksiaan sekä hyödyntää havaintojaan ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt:

- minä kirjoittajana, esimerkiksi lyyrikkona tai prosaistina, henkilö-, teema-, kieli- tai juonilähtöisenä kirjoittajana
- pohtiva kirjoitus itsestä kirjoittajana
- kirjoittamisen ja tarinanahmotuksen tekniikoita, esimerkiksi synopsis, miljöötutkimus, aineistonkeruu
- omat arvot ja uskomukset ja niiden pohtiminen suhteessa tarinaan ja sen henkilöihin
- oman ja muiden tekstien analysointia ja arviointia ja palautteenantoa
- jonkin luovan kirjoittamisen oppikirjan lukeminen ja kommentointi
- oman kielenkäytön tietoista tutkimista ja kehittämistä
- laajahko lopputyö.

9. Tarinat uusmediassa

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää verkko- ja medialuku- ja -kirjoitustaitoaan
- kokeilee kirjoittamista eri välineille
- havaitsee tekstien viittauksia muihin teksteihin
- pohtii viestijän ja vastaanottajan vastuuta.

Keskeiset sisällöt:

- erilaisten mediatekstien tarkastelua ja tekemistä
- mainonnan maailma ja tarinat mainosten takana
- tekstin ja sen välittämän informaation luotettavuuden arviointia
- kirjallisuuden ja luovan kirjoittamisen sivustot
- verkkokirjat ja -lehdet; kirjastojen verkkopalveluiden käyttö
- omien kirjallisuusaiheisten kotisivujen tekeminen.

10. Taiteet kohtaavat

Tavoitteena on, että oppilas

- oppii tulkitsemaan eri taidelajeja sisältäviä teoksia
- yhdistää kokemisen ja tekemisen
- saa sanataiteen rinnalla tuntumaa toiseen taidelajiin
- ymmärtää teeman, taideteoksen väitteen ja sanoman olevan toteutettavissa useilla eri tekniikoilla eri taidelajeiksi

- harjaantuu vastaanottamaan erilaisia, yllättäviäkin virikkeitä
- ymmärtää sanataiteen erityislaadun suhteessa muihin taidelajeihin
- kokeilee vuorovaikutusta ja yhteistyötä osana sanataiteen tekemistä.

Keskeiset sisällöt:

- esityksen taustalla vaikuttavan tai siihen liittyvän tekstin tai idean etsiminen
- aiheen, teeman ja sanoman tarkastelu eri taiteiden kielellä ilmaistuna ja toteuttaminen eri taidelajeiksi
- tekstin ja esimerkiksi liikkeen, kankaan, äänen tai valo- tai videokuvaamisen yhdistäminen ja vuorovaikutuksen kokeileminen
- eri taidelajeja yhdistävä esitys tai teos
- pohdiskeleva teksti taiteidenvälisen projektin herättämistä ajatuksista ja kokemuksista.

Varhaisiän sanataiteen opinnot

Vuorovaikutus – ilo ja leikkivä mieli

Tavoitteena on, että oppilas

- leikkii ja kuvittelee
- rohkaistuu vuorovaikutukseen: kuuntelee, kertoo ja lukee
- harjaantuu käyttämään kaikkia aisteja havainnoinnissa
- saa tuntumaa sanataiteen moninaisuudesta.

Keskeiset sisällöt:

- sadutus yksin ja ryhmätilanteessa
- interaktiivisia tarinatuokioita
- sanoilla leikkiminen
- kansan- ja taidesadut, runot ja kansanrunot
- omien satuolentojen ja -maailmojen luominen
- aistihavainnoilla leikkiminen, niistä kertominen sekä yhdistäminen tarinointiin
- draama- ja ilmaisuleikit.

Aikuisten sanataiteen opinnot

Aikuisten opetuksessa noudatetaan soveltaen sanataiteen yleisen oppimäärän opintokokonaisuuksissa määritettyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Aikuisia ohjataan oma-aloitteiseen työskentelyyn sekä tehtävien ja opitun soveltamiseen itsenäisesti. Heitä ohjataan lukemaan ja tutkimaan laajasti kaunokirjallisuutta ja muita sanataiteen alaan kuuluvia tekstejä ja hyödyntämään niitä omassa kirjoittamisessaan. Medialukutaito ja mediakriittisyys ovat tärkeitä tutkimuksen ja keskustelun aiheita. Opetusta suunniteltaessa otetaan huomioon, että opiskelijat ovat hyvin eritasoisia tiedoiltaan ja taidoiltaan.

Opiskelijoille luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluilmapiiri. Opetusta voidaan tarjota koko lukuvuoden mittaisena mutta myös lyhyempinä kursseina. Opiskelu koostuu sekä lähiopetuksesta että itsenäisistä opiskelujaksoista. Opetusta voidaan antaa sekä ryhmä- että yksilöopetuksena.

Opetuksen yksilöllistäminen

Aikuisopiskelijat suuntautuvat yleensä joko lyriikkaan, proosaan tai journalismiin, joten heille tulisi tarjota erikoistumismahdollisuus opintojen jossakin vaiheessa. Itsenäisessä työskentelyssä ohjataan henkilökohtaisen suunnitelman tekemiseen.

Arviointi Oppilaille annetaan jatkuvasti ryhmä- ja yksilöpalautetta. Oppilaita harjaannutetaan myös itsearviointiin. Palaute on kannustavaa ja pitkäkestoista. Oppilaiden töistä voidaan koota yhteisjulkaisuja, ja heitä ohjataan osallistumaan kilpailuihin, jolloin he voivat saada julkista palautetta.

8.3 Tanssi

Tanssin yleisen oppimäärän opetuksen tavoitteena on saada oppilas kokemaan tanssin ja liikunnan iloa. Opetuksen tavoitteena on antaa elämyksiä, saada oppilas kokemaan ja ymmärtämään tanssi fyysisen toiminnan ja luovuuden sekä myös tietojen oppimisen kautta. Oma kokemusperäinen suhde tanssiin luo pohjaa kulttuurimyönteisyydelle ja elinikäiselle tanssinharrastukselle. Itsensä ilmaiseminen ja esiintyminen ovat tärkeä osa tanssinopiskelua. Niiden kautta tuetaan oppilaan luovuuden ja taiteellisen ilmaisun heräämistä sekä terveen itsetunnon kehittymistä.

Opetuksen tavoitteena on johdattaa oppilas pitkäjänteisen työskentelyn piiriin sekä ymmärtämään toiston merkitys harjoittelussa ja oppimisessa. Tanssinopetuksen tehtävänä on osaltaan tukea oppilaan fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia sekä omasta terveydestä ja ravitsemuksesta huolehtimista.

Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssin tapahtumiin ja esityksiin myös kuulijana ja katsojana sekä antaa valmiuksia käyttää erilaisia ympäristön tarjoamia kulttuuripalveluita.

Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon sukupuolten erilaiset oppimisvahvuudet eri ikäkausina.

Opintojen rakenne

Tanssin yleisen oppimäärän opinnot rakentuvat kymmenestä opintokokonaisuudesta. Oppilas valitsee opintonsa oppilaitoksen tarjoamista opintokokonaisuuksista. Tanssin yleisen oppimäärän opinnot voivat muodostua saman tanssilajin tasolta toiselle etenevistä opintokokonaisuuksista tai eri opintokokonaisuuksien yhdistelmästä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee yksittäisten opintokokonaisuuksien keston ja laajuuden opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta.

Tanssin yleiseen oppimäärään kuuluvien opintokokonaisuuksien lisäksi oppilaitos voi tarjota oppilaitoskohtaisia valinnaisia opintokokonaisuuksia, joiden tavoitteet ja sisällöt laaditaan siten, että ne syventävät ja laajentavat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä opintokokonaisuuksia.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Kaikkien tanssilajien opintokokonaisuuksissa on lähtökohtana, että oppilas ymmärtää kunkin tanssilajin koostuvan useista erilaisista tekijöistä. Valitsemassaan tanssilajissa oppilaat kehittävät tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan sekä tutustuvat muun muassa tanssilajin perusliikemateriaaliin ja terminologiaan.

Etniset tanssit -opintokokonaisuuteen kuuluu muun muassa eri maiden kansantansseja, kuten afrikkalainen tanssi, flamenco sekä karakteritanssit. Ajan ilmiöt -opintokokonaisuus sisältää ajalle tyypillisiä tanssityylejä, joiden lähtökohdat voivat olla esimerkiksi nuorten omassa kulttuurissa (musiikki, videot, elokuvat). Esiintymistoiminta on erillinen opintokokonaisuus, jolle on määritelty tavoitteet ja keskeiset sisällöt, mutta esiintymistoimintaa on myös eri tanssilajien opintokokonaisuuksissa ja muissakin opintokokonaisuuksissa.

Tanssinopiskelussa on tärkeää taiteidenvälisyys: tanssin opetus- ja esiintymistilanteisiin sisältyy yleensä myös musiikkia, visuaalisia taiteita ja teatteri-ilmaisua. Taiteidenvälisyys monipuolistaa tanssinopetusta ja auttaa oppilasta ymmärtämään taidetta myös laajemmin. Oppilas saa pohjatietoa ja näkemystä siitä, miten eri taidelajit voivat toimia yhdessä, ja samalla hän voi kehittää omia tanssillisia ja ilmaisullisia vahvuuksiaan toisen taidelajin kautta.

Oppilaitoksen oman opintokokonaisuuden tarkoituksena on mahdollistaa erilaisten innovaatioiden ja vahvuuksien esiintulo tanssinopetuksessa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi uusien, vielä tuntemattomien tanssimuotojen esiintuontia, teknologian tulevan kehityksen kautta avautuvien näkymien hyväksikäyttöä tai perinteistä tanssinopetusta vahvistavien tanssilajien tai -muotojen käyttöä opetuksen syventämisessä.

Tanssitaiteen hahmottamisessa ja oppimisessa on tärkeä merkitys yhteisöllisyydellä, yhdessä kokemisella ja tekemisellä.

1. Klassinen baletti

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee klassisen baletin traditiota ja elementtejä, kuten tekniikkaa, terminologiaa, ilmaisua ja tyyliä
- kehittää omaa tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan.

Keskeiset sisällöt:

- klassiselle baletille ominainen tyyli ja perinne
- lajiin liittyvää tapa- ja opiskelukulttuuria
- lajiin liittyvää tanssin ja musiikin historiaa
- tanssillista ja taiteellista ilmaisua
- esiintymistaitoja
- tanssitekniikkaa
- improvisaatiota.

2. Nykytanssi

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee nykytanssin elementtejä, kuten tekniikkaa, terminologiaa, ilmaisua ja tyyliä.
- kehittää tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan
- löytää oman liikelaatunsa ja -materiaalinsa ja tunnistaa erilaisia liikelaatuja.

Keskeiset sisällöt:

- nykytanssin perusliikemateriaalia ja terminologiaa
- nykytanssin perinteiden ja eri suuntauksien olemassaolon ymmärtäminen
- tekniikan ja improvisaation yhdistäminen
- esiintymistaitoja.

3. Jazztanssi

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee jazztanssin traditiota ja elementtejä, kuten terminologiaa, tekniikkaa, ilmaisua ja tyyliä
- kehittää omaa tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan
- tuntee jazztanssin historiaa ja nykypäivää
- ymmärtää musiikin rytmin merkityksen jazztanssissa.

Keskeiset sisällöt:

- perusliikemateriaalia ja terminologiaa
- jazztanssin taustaa ja historiaa
- oman liikeilmaisun löytämiseen tähtäviä harjoituksia
- rytmisyys, isolation
- esiintymistaitoja.

4. Suomalainen kansantanssi

Tavoitteena on, että oppilas

- ymmärtää suomalaiseen kulttuuriin ja sen alueellisiin erityispiirteisiin liittyviä elementtejä
- ymmärtää suomalaisen kansantanssitekniikan perusteita
- tuntee suomalaisen kansantanssin historiaa ja nykypäivää
- hallitsee tanssien perusrytmejä ja tunnistaa joitakin erityisrytmejä
- tunnistaa kansantanssiin liittyvää lauluperinnettä
- kehittää omaa tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan.

Keskeiset sisällöt:

- jalkatekniikkaa, askelikkoja ja tanssiotteita
- suomalaista laulu-, loru- ja leikkiaperinnettä
- lajiin liittyvää tapa- ja opiskelukulttuuria
- itäinen, läntinen, yleissuomalainen ja uusi suomalainen kansantanssi
- lajiin liittyvää tanssin ja musiikin historiaa
- lajiin liittyvä rytmitys ja musiikin dynaamiset vaihtelut.

5. Etniset tanssit

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee lajikohtaisen tanssin traditiota ja elementtejä, kuten tekniikkaa, terminologiaa, ilmaisua ja tyyliä
- kehittää omaa tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan
- ymmärtää kyseisen tanssilajin kansaan ja kulttuurin liittyviä erityispiirteitä.

Keskeiset sisällöt:

- tanssilajin perusliikemateriaalia ja terminologiaa
- tanssitekniikkaa
- lajille ominaista taiteellista ilmaisua
- lajiin liittyvää tapa- ja opiskelukulttuuria
- lajiin liittyvää tanssin ja musiikin historiaa.

6. Ajan ilmiöt

Tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu ajalle tyypillisiin tanssityyleihin
- tuntee lajikohtaisen tanssin elementtejä, kuten tekniikkaa, terminologiaa, ilmaisua ja tyyliä
- kehittää omaa tanssiteknistä ja taiteellista ilmaisuaan.

Keskeiset sisällöt:

- lajille tyypillistä liikemateriaalia, termejä ja kulttuuria
- kehohallintaa
- nuorten tanssikulttuureja
- eri tyyllilajeja ja niiden taustoja.

7. Esiintymistoiminta

Tavoitteena on, että oppilas

- ymmärtää tanssin esittävänä taidemuotona ja vuorovaikutuksena tanssin tekijöiden ja yleisön välillä
- ymmärtää tanssiteoksen useamman taiteenalan synteesinä ja eri vaiheista ja osista koostuvana kokonaisuutena
- kykenee ilmaisemaan itseään tanssin keinoin ja rohkaistuu käyttämään ilmaisutaitojaan esiintymistilanteissa
- ymmärtää tanssiteoksen prosessina.

Keskeiset sisällöt:

- omaa ilmaisua ja esiintymistä
- lavastukseen, puvustukseen, koreografiaan ja maskeeraukseen tutustumista
- käsikirjoituksen/synopsiksen laatimista
- esityksen tuottamisen osa-alueisiin tutustumista.

8. Taiteidenvälisyys

Tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu johonkin muuhun taiteenalaan
- perehtyy jonkin muun taidelajin tiedollisiin ja teknisiin perusteisiin
- oppilas omaksuu keinoja, joilla tanssi ja kyseinen taidelaji voidaan elävästi yhdistää kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt:

- kyseisen taidelajin historiaa, taustaa ja perustekniikkaa
- taidelajiin kuuluvaa tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa
- mahdollisuuksien mukaan vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, konsertteihin, teatteriesityksiin.

9. Tanssitieto

Tavoitteena on, että oppilas

- kykenee luomaan kokonaiskuvan taidetanssista
- hahmottaa taidetanssin monimuotoisuuden
- ymmärtää länsimaisen taidetanssin osana laajempaa tanssikulttuuria
- hahmottaa taidetanssin omana taiteen alueenaan
- tutustuu oman tanssiperinteen historiallisiin ja kulttuurisiin taustoihin
- oppii arvioimaan näkemäänsä ja perustelemaan omia käsityksiään.

Keskeiset sisällöt:

- tanssin eri tyylilajeihin ja tekniikoihin tutustumista
- tanssin historiaa
- tutustumista erilaisiin teoksiin ja niiden musiikkiin
- eri lajeille ominaisia piirteitä.

10. Oppilaitoksen oma opintokokonaisuus

Tavoitteena on, että opintokokonaisuus

- tukee oppilaan edistymistä tanssinopiskelussa
- tukee oppilaan taidollista ja tiedollista osaamista tanssinopetuksessa sekä kyseisessä lajissa.

Keskeiset sisällöt:

- lajin taustaa ja perustekniikkaa
- mahdollisuuksien mukaan opintokokonaisuuden tavoitteita tukevia vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, konsertteihin, teatteriesityksiin
- tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa.

Varhaisiän tanssiopinnot

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden, kehontuntemuksen ja itsetunnon kehittäminen. Leikinomaisilla harjoituksilla edistetään lapsen sosiaalisia taitoja ja oppimisvalmiuksia. Opetuksen tehtävänä on herättää tanssin iloa, tukea itseilmaisun kehittymistä sekä kannustaa pitkäjänteisen harrastustoiminnan piiriin.

Aikuisten tanssiopinnot

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin yleisen oppimäärän opintokokonaisuuksissa määriteltyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetusta järjestettäessä otetaan kuitenkin huomioon aikuisten elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Opetus voi painottua esimerkiksi liikkuvuuden ylläpitoon ja parantamiseen, ilmaisun ja luovuuden kehittämiseen, olemassa olevien taitojen herättämiseen ja uusien taitojen löytämiseen, virkistykseen ja rentoutumiseen sekä tutustumiseen tanssiin kulttuuri-
muotona.

Arviointi Arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaan tanssillista kehittymistä ja rohkaista häntä pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen tanssiharrastukseen.

Tanssissa arviointi on vuorovaikutteista; tärkeää on oppilaan itsearviointi, mutta myös ryhmän antama palaute ja opettajan antama palaute tukevat opiskelua. Arviointi kohdistuu oppilaan toimintaan, ei hänen ominaisuuksiinsa, ja oppilaan tulee saada koko opiskelunsa ajan palautetta erilaisissa opiskelutilanteissa.

Arvioinnin tulee olla kannustavaa ja oppimista edistävää. Tanssissa arvioinnin kohteita ovat esimerkiksi

- aktiivisuus, ahkeruus
- läsnäolo, keskittyminen
- oma-aloitteisuus
- lajitieto
- kyky toimia ryhmässä
- kyky vastaanottaa palautetta ja käyttää sitä hyödyksi omassa tanssissa/treenauksessa
- tanssitekniikka
- ilmaisu.

8.4 Esittävät taiteet

Esittävien taiteiden yleisen oppimäärän suuntautumisvaihtoehdot ovat sirkustaide ja teatteritaide.

Esittävien taiteiden suuntautumisvaihtoehtojen tavoitteena on vahvistaa oppilaan luovuutta, ajatteluntaitojen kehittymistä, emotionaalista ja esteettistä kasvua sekä kykyä pitkäjänteiseen tavoitteelliseen työskentelyyn. Opetuksessa vahvistetaan oppilaan myönteisen minäkuvan ja itsetunnon kehittymistä.

Opetuksen tavoitteena on luoda olosuhteet, joissa oppilas voi kehittää omaa ilmaisuaan, taitojaan ja tietojaan. Opetuksessa syvennetään sirkus- ja teatteritaiteen ymmärrystä sekä kykyä kokea iloa omasta ja muiden työskentelystä ja esityksistä. Tavoitteena on, että oppilaille syntyy hyvä suhde sirkus- tai teatteritaiteeseen. Oppilaat tutustuvat suuntautumisvaihtoehdoissa taiteenalan historiaan ja sen nykymuotoihin ja saavat mahdollisuuden luoda uutta. Tavoitteena on, että oppilaiden tietoisuus sirkus- ja teatteritaiteen kansainvälisyydestä lisääntyy. Opetuksessa otetaan huomioon kulttuurinen moniarvoisuus.

Sirkus- ja teatteritaiteelle on ominaista monitaiteellisuus ja vuorovaikutus muiden taiteiden kanssa. Tämä tulee ottaa huomioon opetuksessa.

Opintojen rakenne

Esittävien taiteiden perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu joko toisesta tai molemmista suuntautumisvaihtoehdoista. Opinnit muodostuvat perusopinnoista ja työpaajaopinnoista, joita on yhteensä kymmenen opintokokonaisuutta (sirkustaide 5+5 ja teatteritaide 6+4). Oppilaan on osoitettava todistuksen antajalle kaikki päättötodistuksen saamiseen oikeuttavat opinnit suoritetuiksi.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee perus- ja työpaajaopintojen yksittäisten opintokokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt sekä nimet, keston, laajuuden ja toteuttamistavan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen pohjalta.

Esittävien taiteiden yleinen oppimäärä voi sisältää valinnaisia opintokokonaisuuksia, joita voidaan järjestää myös yhteistyössä muun taiteen perusopetuksen kanssa. Niiden tavoitteet ja sisällöt koulutuksen järjestäjä määrittelee omassa opetussuunnitelmassaan ja voi sisällyttää näitä opintoja vaadittavaan kymmeneen opintokokonaisuuteen.

Opetusjärjestelyt

Opetuksen järjestelyissä on otettava huomioon esittävien taiteiden luonne. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus pitkäjänteiseen opiskeluun, koska sirkus- ja teatteritaiteen luonne on monitaiteellinen ja opinnit ovat laaja-alaisia. Oppiminen on kypsymisprosessi. Opetusjärjestelyissä on otettava huomioon oppilaan ikä ja kehitystaso.

Opiskeluympäristön tulee olla yleisen oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen vaatimusten mukainen sekä tilana turvallinen ja varustukseltaan sirkustaiteen tai teatteritaiteen opetukseen soveltuva.

Opetusta voidaan antaa viikko-opetuksena, kurssimuotoisena opetuksena ja monimuoto-opetuksena.

Varhaisiän opinnot

Varhaisiän opinnoissa opetuksen lähtökohtana on leikki. Opetuksessa korostetaan aistihavaintojen tekoa sekä tuetaan mielikuvituksen ja aloitekyvyn kehittymistä. Oppilas ohjataan työskentelemään pitkäjänteisesti. Hän harjoittelee ryhmässä olemista ja toimimista sekä opettelee keskustelemaan omasta ja muiden työskentelystä.

Sirkustaiteen varhaisiän opinnoissa oppilas tutustuu sirkustaiteeseen ja ohjattuun liikunnalliseen harjoitteluun ryhmässä. Hän harjoittelee sirkustaiteen sanaston käyttämistä.

Teatteritaiteen varhaisiän opinnoissa oppilas tutustuu teatteri-ilmaisun alkeisiin. Hänen persoonallisen ilmaisunsa kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden sekä rooli- ja teatterileikkien avulla. Oppilas oppii käyttämään teatteritaiteen sanastoa.

Aikuisten opinnot

Aikuisten opetusta suunniteltaessa on otettava huomioon heidän kiinnostuksensa kohteet, aiemmat opintonsa ja kokemuksensa esittävien taiteiden alueilla. Aikuisia ohjataan laatimaan oma opiskeluohjelma oppilaitoksen opetussuunnitelman pohjalta. Heitä ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteeseen opiskeluun. Opetuksessa luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluilmapiiri. Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin esittävien taiteiden suuntautumisvaihtoehtojen perusteissa ja työpajoissa on määritetty. Heidän opiskelussaan korostuvat oman työskentelyn ja oppimisen seuranta sekä itsearviointi.

Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimäärää ja opetusta yksilöllistettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoitteet ovat esittävien taiteiden opetussuunnitelman perusteiden mukaiset. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettavaa opetusta. Opetuksessa painottuvat oppilaan yksilölliset tavoitteet ja elämyksellinen kokeminen. Opetus voi tapahtua yksilöopetuksena tai ryhmäopetuksena.

Arviointi

Esittävien taiteiden perusopetuksen yleisen oppimäärän arviointi on pitkäkestoista ja oppimiseen kannustavaa. Oppilaalle annetaan palautetta oppitunneilla. Opetuksen järjestäjä määrää vuosittain annettavan palautteen määrästä ja muodosta omassa opetussuunnitelmassaan. Oppilas harjoittelee itsearviointia koko opiskelun ajan, ja häntä ohjataan arvioimaan työskentelyään vuorovaikutteisissa tilanteissa. Häntä opastetaan oman oppimisensa dokumentoimiseen ja seurantaan. Arvioinnin tulee kannustaa oppilasta esittävillä taiteilla ominaiseen työskentelyyn ja ilmaisuun.

Arvioinnin kohteena on esittävien taiteiden yleisten ja suuntautumisvaihtoehtojen tavoitteiden saavuttaminen.

Todistuksesta on käytävä selville, missä esittävien taiteiden suuntautumisvaihtoehdossa oppilas on opiskellut.

Suuntautumisvaihtoehdot

Sirkustaide

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu sirkustaiteen eri lajeihin ja niiden ilmaisumuotoihin: akrobatiaan, ilma-akrobatiaan, tasapainoiluun, jongleeraukseen ja taikuuteen. Opiskelun aikana hän oppii eri sirkustaiteen alueilla tarvittavia taitoja ja tietoja sekä oppii hyödyntämään taiteidenvälisyyttä. Sirkustaiteen opiskelu on fyysisten taitojen harjoittelua ja kehittämistä, ja opetus sisältää jatkuvaa kehonhuollon harjoittelua.

Opetuksessa oppilas saa kokemuksia sirkusnumeroiden ja -esitysten suunnittelusta ja toteutuksesta. Esiintymistaitojen opiskelu on keskeistä oppisisältöä. Työpajoissa kehitetään erityisesti oppilaan taiteellista ilmaisukykyä oppilaan valitsemalla sirkustaiteen alueella.

Sirkustaiteen opiskelu on tutkivaa, omakohtaista harjoittelua, ja oppiminen tapahtuu kokemuksen ja tekemisen kautta. Oppiminen sirkustaiteessa vaatii aikaa, ja siinä on otettava huomioon oppilaan ikä ja hänen fyysinen ja psyykinen kehitysvaiheensa. Opintojen edetessä opetus muuttuu ryhmäopetuksesta yksilötyöskentelyn suuntaan. Työpajaopintojen aikana oppilas saa kokemuksia vuorovaikutteisesta työskentelystä eri sirkuslajien osajien ja taidealojen asiantuntijoiden kanssa.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Sirkustaiteen perusteet opintokokonaisuudet 1–5

Opintokokonaisuuksien aikana oppilas tutustuu sirkukseen taidemuotona ja sirkustaiteen perusteisiin: tekniikoihin, kehontuntemukseen, sirkuksen historiaan ja sirkustietouteen sekä esiintymiseen. Opetuksessa painotetaan vuorovaikutustaitojen kehittämistä. Oppilaalla tulee olla useita ja monipuolisia mahdollisuuksia osallistua esitysten valmistamisprosesseihin, sirkuslavasteiden, valaistuksen ja sirkuspuvustuksen suunnitteluun sekä maskeeraukseen.

Oppilas tutustuu opintojen alussa leikinomaisesti sirkustaiteeseen. Oppilas tutustuu sirkuslajeihin ja harjoittelee sirkustekniikoiden alkeita. Hän tutustuu kehonhuoltoon. Harjoitteiden valinnassa korostetaan kehon käyttöä ja koordinaatiokyvyn kehitystä.

Opintojen edetessä oppilas harjoittelee esiintymistaitoa ja osallistuu sirkusesityksen valmistamiseen ryhmässä. Oppilas tutustuu sirkuksen peruskäsitteisiin. Häntä ohjataan ottamaan vastuuta kehonhuollostaan.

Oppilas valitsee sirkuslajeista oman taitolajinsa perusopintojen loppuvaiheessa. Oppilasta ohjataan oman taitolajinsa valinnassa ja kyseisen lajin ilmaisussa, tekniikkaharjoittelussa ja kehonhuollossa. Oppilas laatii ohjatusti esityksen yksin tai ryhmässä.

Opintojen aikana tutustutaan sirkukseen ja sen toimintaan sekä mahdollisuuksien mukaan vierailaan sirkusesityksissä.

Sirkustaiteen työpajaopinnot opintokokonaisuudet 6–10

Työpajoissa syvennetään sirkustaiteen ilmaisullista ja teknistä osaamista ja sirkustietoutta. Työpajoissa voidaan tehdä yhteistyötä muiden taidealojen kanssa ja kutsua eri alojen asiantuntijoita vierailijoiksi, käydä sirkusesityksissä ja tehdä vierailukäyntejä sekä esittää omia produktioita muualla.

Opetuksessa tuetaan ja kehitetään oppilaan yksilöllistä ilmaisua.

Opetuksessa syvennyttään oppilaan taiteellisen ilmaisukyvyn ja esiintymistaitojen kehittämiseen yhdessä tai useassa sirkuslajissa. Oppilas tutkii ja erittelee omaa ja muiden työtä. Hän suunnittelee ja toteuttaa opiskelun aikana julkisia esityksiä ja tutustuu esityksen tuottamiseen. Opetuksessa kehitetään oppilaan kykyä itsenäiseen työskentelyyn.

Sirkustaiteen monimuotoisuus opintokokonaisuus 6

Opetuksessa tutkitaan sirkuksen monimuotoisuutta, ja oppilas tutustuu sirkukseen monitaiteellisenä taidemuotona. Oppilas opettelee musiikin ja äänen sekä valaistuksen käyttöä sirkusesityksissä. Hän tutustuu sirkuspuvustukseen ja maskeeraukseen sekä suunnittelee esiintymispukuja.

Sirkustaiteen historiaa ja nykypäivää opintokokonaisuus 7

Opetuksessa tutustutaan sirkuksen historiaan, nykypäivään ja sen eri muotoihin. Oppilas hakee tietoa sirkuksen historiasta ja nykypäivästä omakohtaisten kokeilujen, kirjallisuuden ja Internet-sivujen avulla. Opintokokonaisuuden aikana opiskellaan oman kehon ja sirkusvälineiden huoltoa.

Sirkusnumeron valmistaminen opintokokonaisuus 8

Oppilas valmistaa opintokokonaisuuden aikana sirkusnumeron taitolajiaan hyödyntäen. Oppilas harjoittelee sirkusnumeroaan opettajan johdolla. Harjoittelussa ja esityksessä painotetaan oppilaan taitolajin teknistä osaamista. Oppilas saa ohjausta sirkusnumeronsa visuaalisen ilmeen suunnittelussa. Oppilas kehittää taitojaan työryhmän jäsenenä toimimisessa.

Eesityskokeiluja

opintokokonaisuus 9

Tuetaan oppilaan taiteelliseen ilmaisuun kehittymistä. Oppilasta rohkaistaan tekemään esityskokeiluja opettajan valvonnassa ja harjoittelemaan itsenäisesti omaa taitolajiaan.

Sirkusnumeron valmistaminen itsenäisesti

opintokokonaisuus 10

Opiskelun päätteeksi oppilas ohjataan suunnittelemaan ja valmistamaan omasta taitolajistaan itsenäisesti sirkusnumero. Oppilas opettelee dokumentoimaan sirkusnumeron eri vaiheet. Sirkusnumeron valmistamisessa painotetaan taitolajin taiteellista ja teknistä osaamista.

Teatteritaide

Teatteritaiteen opiskelun myötä oppilas oppii antamaan kokemuksilleen merkityssisällöjä ja ilmaisemaan ajatuksiaan, tunteitaan ja tavoitteitaan teatteritaiteen keinoin.

Teatteritaiteen opiskelu on toiminnallista, ja oppiminen tapahtuu omakohtaisen tekemisen kautta. Opiskelussa korostuu ryhmässä toimiminen ja kokemuksellinen oppiminen.

Oppilas oppii arvioimaan työskentelyään vuorovaikutteisissa tilanteissa.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

**Teatteritaiteen perusteet
opintokokonaisuudet 1–6**

Opintokokonaisuuksien aikana oppilas tutustuu teatteritaiteen perusteisiin ja teatterin eri muotoihin. Opetuksessa painotetaan vuorovaikutustaitojen harjoittamista ja osallistumista teatterinomaiseen ryhmässä tapahtuvaan toimintaan. Teatteri- ja roolileikkien avulla vahvistetaan oppilaan ilmaisu- ja havaintokyvyn kehittymistä. Opetuksessa tuetaan oppilaan henkilökohtaisen taiteellisen näkemyksen kehittymistä.

Oppilas tutustuu teatterin osa-alueisiin: näyttelijäntyöhön, dramaturgiaan, ohjaajan-työhön, puvustukseen ja maskeeraukseen, lavastukseen sekä valo- ja äänisuunnitteluun. Oppilas saa monipuolisia kokemuksia esitysten valmistamisprosesseista ja kokemuksia esiintymisestä. Opintojen aikana valmistetaan pienimuotoinen esitys. Oppilasta opastetaan keskustelemaan teatteritaiteen käsitteistä omasta ja muiden työskentelystä sekä arvioimaan sitä.

Opintojen aikana tutustutaan teatteriin ja sen toimintaan sekä mahdollisuuksien mukaan vierailaan teatteriesityksissä.

Teatteritaiteen työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7–10

Työpajoissa syvennetään teatteritaiteen ilmaisullista ja teknistä osaamista sekä teatteritietoutta. Työpajoissa voidaan tehdä yhteistyötä muiden taidealojen kanssa ja kutsua eri alojen asiantuntijoita vierailijoiksi, käydä teatteriesityksissä ja tutustumisvierailuilla sekä esittää omia produktioita muualla.

Teatterilajeihin tutustuminen opintokokonaisuus 7

Oppilas perehtyy yhteen tai useampaan teatterilajiin, kuten musiikkiteatteriin, nukke-teatteriin, tanssiteatteriin ja fyysiseen ilmaisuun sekä osallistuvaan teatteriin. Oppilas osallistuu esityksen suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

Teatterin osa-alueisiin tutustuminen opintokokonaisuus 8

Oppilas perehtyy yhteen tai useampaan teatterin osa-alueeseen: näyttelijäntyöhön, dramaturgiaan, ohjaajantyöhön, lavastustaiteeseen, valo- ja äänisuunnitteluun tai teatteripuvustukseen ja maskeeraukseen. Hän osallistuu teatteriesityksen valmistamiseen. Oppilas saa omakohtaisia kokemuksia esitysprosessista ja toimimisesta työryhmän jäsenenä. Työpajan aikana valmistetaan julkinen esitys.

Monimuotoiseen teatteriin tutustuminen opintokokonaisuus 9

Oppilas tutustuu teatterin historiaan ja nykymuotoihin omakohtaisen tekemisen, teksti- ja esitysanalyysien avulla. Oppilas saa kokemuksia kokeilevasta ja tutkivasta teatterista.

Teatteriesityksen valmistaminen opintokokonaisuus 10

Oppilas syventää esiintymistaitojaan. Opetuksessa tuetaan ja kehitetään oppilaan yksilöllistä ilmaisua. Oppilas tutkii, analysoi ja edelleen kehittää omaa taiteellista ilmaisukykyään. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa julkisen esityksen joko yksin tai ryhmässä. Oppilas tutustuu esityksen tuottamiseen.

Opetuksessa käytetään näyttelijäntyön menetelmiä tai muita yksilöllistä työskentelyä tukevia menetelmiä.

8.5 Visuaaliset taiteet

Visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän suuntautumisvaihtoehdot ovat arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide, kuvataide ja käsityö.

Arkkitehtuurin suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvottamaan arkkitehtuuriin liittyviä ilmiöitä ympäristössä. Hän harjoittelee itsensä ilmaisemista arkkitehtuurin eri osa-alueilla, joita ovat rakennussuunnittelu, kaluste- ja sisustussuunnittelu, maisemasuunnittelu, kaupunkisuunnittelu sekä tila- ja ympäristötaide. Hän ymmärtää, että arkkitehtuuri on sovellettua taidetta ja että rakentamisessa vaaditaan monialaisia tietoja ja taitoja.

Audiovisuaalisen taiteen suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii ilmaisemaan itseään audiovisuaalisen taiteen eri osa-alueilla, joita ovat elokuva, animaatio, tietokonepelit, verkkoteokset sekä muut ääntä, musiikkia ja kuvaa yhdistävät mediat. Oppilas oppii tulkitsemaan ja arvottamaan audiovisuaalisen taiteen tuotteita mediassa sekä ymmärtämään audiovisuaalisen kulttuurin merkitystä nyky-yhteiskunnassa.

Kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen eri osa-alueilla, joita ovat kuvallinen ilmaisu, kuvallinen media, kulttuuriperintö, esineympäristö ja muotoilu sekä luonnon ja rakennetun ympäristön visuaaliset ilmiöt. Oppilas oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvottamaan kuvataiteen ilmiöitä nyky-yhteiskunnassa historiallisesta, eettisestä ja esteettisestä näkökulmasta.

Käsityön suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön eri osa-alueilla, joita ovat esinesuunnittelu ja esineiden valmistus, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelu ja valmistus sekä ympäristön suunnittelu ja rakentaminen. Käsityöilmaisu perustuu kulttuuriperintöön, taiteidenvälisyyteen ja luonnontuntemukseen. Oppilas oppii arvostamaan käden taitoja ja ymmärtää käsityön kulttuurisia merkityksiä.

Opintojen rakenne

Visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän opinnot koostuvat joko yhdestä tai useasta suuntautumisvaihtoehdosta. Opinnot muodostuvat perus- ja työpajaopinnoista, joita on yhteensä kymmenen opintokokonaisuutta (6 + 4). Oppilaan on osoitettava todistuksen antajalle kaikki päättötodistuksen saamiseen oikeuttavat opinnot suoritetuiksi.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee sekä perus- että työpajaopintojen opintokokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt sekä nimet, keston, laajuuden ja toteuttamistavan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen pohjalta.

Visuaalisten taiteiden yleinen oppimäärä voi sisältää valinnaisia opintokokonaisuuksia, joita voidaan järjestää myös yhteistyössä muun taiteen perusopetuksen kanssa. Koulutuksen järjestäjä voi opetussuunnitelmassaan määritellä näitä opintoja sisällytettäväksi vaadittavaan kymmeneen opintokokonaisuuteen.

Opetusjärjestelyt

Opetusjärjestelyissä on otettava huomioon visuaalisten taiteiden luonne. Oppimista- ja taitumassa on keskeistä omien kokemusten, ajatusten ja tunteiden pohdinta ja niiden

työstäminen visuaaliseen muotoon. Materiaalien ja tekniikoiden parissa työskentely vaatii aikaa. Opintokertojen tulee olla riittävän pitkiä ensimmäisten kuuden opintokokonaisuuden aikana, ja työpajoissa opintokertojen tulee olla perusopetuksen opintokertoja pidempiä. Visuaalisissa taiteissa ilmaisukyky, taidot ja tiedot kehittyvät, kun opiskelu etenee rauhallisesti ja pitkäkestoisesti. Opetusta voidaan antaa viikkoopetuksena, kurssimuotoisena opetuksena ja monimuoto-opetuksena. Opetussuunnitelman tulee mahdollistaa eri taiteen alojen välinen yhteistyö.

Visuaalisten taiteiden suuntautumisvaihtoehtojen yhteiset tavoitteet

Visuaalisten taiteiden taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan taitoja toimia tietoon ja vuorovaikutukseen pohjautuvassa yhteiskunnassa. Tavoitteena on kehittää visuaalisen ajattelun taitoja niin, että oppilalle syntyy käsitys visuaalisen ilmaisun laaja-alaisuudesta ja kerroksellisuudesta. Oman taiteellisen työskentelyn avulla oppilas voi määrittää suhdettaan luontoon ja kulttuuriin sekä ymmärtää, analysoida ja tulkita yhteiskunnassa ilmeneviä visuaalisia merkityksiä. Tavoitteena on, että oppilas opintojen myötä oppii ymmärtämään taiteen merkityksen omassa elämässään.

Visuaaliset valmiudet

Oppilas oppii

- ajattelunvalmiuksia – maailman jäsentämistä näkemänsä ja kokemansa avulla
- oman työskentelynsä jäsentämistä ja pohdintaa
- käyttämään omassa ilmaisussaan ajatuksiaan, mielikuviaan, tunteitaan, tietojaan ja taitojaan
- visuaalisten taiteiden käsitteitä ja sanastoa ja osaa käyttää niitä.

Ilmaisu

Oppilas oppii

- ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan visuaalisesti
- ilmaisussa tarvitsemiaan taitoja ja tietoja
- käyttämään keskeisiä välineitä, työtapoja ja materiaaleja sekä soveltamaan niitä työskentelyssään
- soveltamaan taitojaan ja tietojaan oman työn suunnittelussa ja toteuttamisessa
- hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä, muilta taiteenaloilta, tietokirjallisuudesta ja mediasta sekä visuaalisten ja muiden alojen ammattilaisilta.
- välinehuollon perusteita, materiaalien tarkoituksenmukaista, turvallista ja kestävän kehityksen mukaista käyttöä.

Kulttuurisuhteen kehittyminen

Oppilas oppii

- hankkimaan tietoa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien elämäntavasta, visuaalisista taiteista, niiden historiasta, nykyisyydestä ja kulttuuriperinnöstä sekä vertailemaan niitä keskenään
- arvostamaan ja arvottamaan omaa kulttuuriaan ja itselleen vieraita kulttuureita
- tuntemaan vastuuta luonnosta ja elinympäristöstä.

Sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset taidot

Oppilas oppii

- oma-aloitteisuutta
- keskittymiskykyä, herkkyyttä, eläytymiskykyä ja itseluottamusta
- ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän työskentelystä
- työskentelemään vuorovaikutuksessa ryhmän ja ympäröivän yhteisön kanssa
- käyttämään kulttuuripalveluja.

Arviointikyvyn kehittyminen

Oppilas oppii

- arvostamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan sekä omaa että muiden työskentelyproses- sia, oppimista ja tuloksia
- arvioimaan visuaalisten taiteiden teoksia, tuotteita, rakennettua ja luonnonympäris- töä sekä mediaympäristöä.

Varhaisiän opinnot

Opetus tukee lapsen itsetunnon kehittymistä ja myönteisen minäkuvan muodostumis- ta. Tavoitteena on, että oppilaan kokemukset ja elämykset visuaalisista taiteista ovat myönteisiä. Varhaisiän opetus luo pohjaa myöhemmille visuaalisten taiteiden opin- noille. Oppilas harjoittelee ajatustensa ja tunteidensa ilmaisemista visuaalisin keinoin tutustumalla visuaalisen ilmaisun perusteisiin sekä kokeilemalla erilaisia materiaaleja ja työtapoja. Oppilas harjoittelee muodon antamista sekä käden ja silmän yhteistyötä. Opinnoissa on keskeistä monipuolisten havaintojen tekeminen ja niiden käyttäminen kuvallisessa työskentelyssä. Työskentely on kokonaisvaltaista ja toiminnallista sekä moniaistista ja elämyksellistä. Työskentelyssä on keskeistä leikki ja keksimisen ilo. Oppilas harjoittelee toisten huomioon ottamista ja työhön keskittymistä sekä omasta työtilasta ja -välineistä huolehtimista.

Museo- ja näyttelykäynnit sekä tutustuminen taiteilijoiden, arkkitehtien ja käsityöläis- ten työskentelyyn on osa opetusta. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää oman har- rastuksensa merkityksen itselleen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan kulttuuri- taustat, ikä ja kehitysvaihe.

Aikuisten opinnot

Aikuisille opetusta suunniteltaessa on otettava huomioon heidän kiinnostuksensa koh- teet, heidän aiemmat opintonsa ja kokemuksensa visuaalisten taiteiden alueilla. Aikui- sia ohjataan laatimaan oma opiskeluohjelma oppilaitoksen opetustarjonnan pohjalta. Opetuksessa luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluympäristö. Aikuisia ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen opiskeluun. Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin visuaalisten taiteiden eri suuntautumisvaihtoehtojen perusteissa ja työpajoissa on määrätty.

Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimäärää ja opetusta yksilöllistettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoit- teet ovat visuaalisten taiteiden tavoitteiden mukaiset. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettavaa opetusta. Opetuksessa painottuvat oppilaan yksilölliset

tavoitteet ja elämyksellinen kokeminen. Opetus voi tapahtua yksilöopetuksena tai ryhmäopetuksena.

Arviointi Arviointi on jatkuvaa ja oppimiseen kannustavaa, ja oppilaalle annetaan palautetta myös oppitunneilla. Opetuksen järjestäjä määrää opetussuunnitelmassaan oppilaalle vuosittain annettavan palautteen määrästä ja muodosta. Oppilas harjoittelee itsearviointia koko opiskelun ajan. Häntä opastetaan oman oppimisensa dokumentoimiseen ja kehittymisensä seurantaan. Arvioinnin kohteina ovat visuaalisten taiteiden yhteiset tavoitteet ja oppilaan valitseman suuntautumisvaihtoehdon tavoitteiden saavuttaminen.

Todistuksesta on käytävä selville, missä visuaalisen taiteiden suuntautumisvaihtoehdossa oppilas on opiskellut.

Suuntautumisvaihtoehdot

Arkkitehtuuri

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Arkkitehtuurin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen luonnon ja rakennetun ympäristön laatuun ja että ympäristön laadulla on merkitystä ihmisen hyvinvointiin. Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön rakentumista jatkuvana prosessina, jota ohjaavat kulttuuriset arvot, talouselämä, yhteiskunnallinen päätöksenteko, suunnittelu ja ympäristön käyttäjien osallistuva toiminta. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaassa kehittyy halu vaalia ja kehittää ympäristöä kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti, arvostaa ja säilyttää kulttuuriperintöä sekä vaatii uuden tai uudistettavan ympäristön hyvää, esteettistä ja toiminnallista laatua.

Opetuksen lähtökohtina ovat oppilaan omakohtaiset kokemukset ja havainnot, rakenteellis-materiaalinen työskentely sekä käsitteellinen asioiden pohdinta. Arkkitehtuuriopetus perustuu kulttuuriin ja kulttuuriperintöön sekä monialaiseen tieteiden- ja taiteidenväliseen osaamiseen. Oppilaan ympäristösuhde vahvistuu aistiherkkyyttä, havaintokykyä ja tilan tajua kehittämällä. Työskentelyssä keskeisiä työtapoja ovat moniaistinen havainnointi, tutkiminen, mielikuviuksen ja intuition käyttö suunnittelussa ja luova ongelmanratkaisu. Koko opiskelun ajan oppilas kehittää sekä suullista että kirjallista ilmaisukykyään. Tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja ottamaan kantaa oman ympäristönsä kehittämiseen aktiivisena kansalaisena.

Arkkitehtuurin perusteet opintokokonaisuudet 1–6

Arkkitehtuurin perusteet muodostuvat kuudesta (6) opintokokonaisuudesta. Tavoitteet ja keskeiset sisällöt rakennetaan niin, että ne opintokokonaisuudesta toiseen edettäessä monipuolistuvat ja syvenevät. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe.

Arkkitehtuurin perusteiden tavoitteena on, että oppilas harjoittelee arkkitehtuurin käsitteistön hallintaa ja arkkitehtonisen ilmaisun keinoja. Tavoitteena on, että oppilas kehittää kykyä havainnoida ympäristöään ja valmiuksiaan tulkita, ymmärtää, arvottaa ja käsitteellistää ympäristön eri ilmiöitä sekä välittää havaintojaan muille. Opetuksen sisältöjä ovat rakennetun ympäristön arvot ja ominaispiirteet sekä omassa kulttuurissa että muissa kulttuureissa.

Opetuksessa ovat keskeisiä erilaiset ympäristökokemukset. Työskentelyssä oppilas harjoittelee kolmiulotteista ilmaisua ja tilallista hahmottamista. Opetuksessa pohditaan erilaisten tilojen vaikutusta ihmiseen ja tilan merkitystä sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tavoitteena on, että oppilas harjoittelee monipuolisesti ympäristön kuvaamisessa käytettävien materiaalien, työtapojen ja -välineiden käyttöä ja oppii työskennellessään ratkaisemaan ongelmia luovasti. Opetuksessa tuetaan oppilaan kykyä soveltaa ideoita sekä aiemmin hankkimiaan taitoja ja tietoa omaan työskentelyynsä.

Oppilas tutustuu rakennetun ympäristön eri tasoihin: kalusteet, tilat ja tilakokonaisuudet, rakennukset ja rakennuskokonaisuudet, yhdyskunnat sekä suuret maisemakokonaisuudet. Näitä tarkastellaan esteettisestä, käyttötarkoituksen mukaisesta, fysiologisesta, teknisestä, rakenteellis-materiaalisesta, taloudellisesta ja ekologisesta näkökulmasta.

Tapaamiset eri rakentamisen ammattilaisten kanssa ovat osa opetusta.

Arkkitehtuurin työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7–10

Työpajaopintojen tavoitteena on laajentaa oppilaan tietotaitoa rakentamisen ja arkkitehtuurin eri ilmiöistä.

Oppilas syventää ilmaisutaitojaan, tietojaan sekä kykyään sanallistaa ajatuksiaan ja tunteitaan arkkitehtuurin eri osa-alueilla. Opetuksen sisältöjä ovat esineet ja huonekalut, huoneet, huoneistot, rakennukset, kylät ja kaupungit sekä suuret maisemakokonaisuudet. Oppilas tutustuu arkkitehtuuriin käyttäjän ja kokijan näkökulmasta. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ympäristön rakentumiseen vaikuttavia prosesseja sekä yksilön vaikutusmahdollisuuksia niihin.

Oppilas tutustuu eri aikakausien ja kulttuurien tuottamaan arkkitehtuuriin ja niiden taustalla vaikuttaviin kulttuurihistoriallisiin ilmiöihin sekä opintokäyntien avulla arkkitehtuurin ja ympäristön rakentamiseen vaikuttavien ammattilaisten työhön ja rakentamisen eri vaiheisiin. Opiskelijalle muodostuu käsitys arkkitehtuurista ja ympäristön rakentumisesta historiallisena jatkumona, ja hän ymmärtää tämän kehityksen osana yhteiskunnan yleistä muutosta.

Tapaamiset eri rakentamisen ammattilaisten kanssa ovat osa opetusta.

Varhaisiän arkkitehtuurin opinnot

Opetuksessa tutkitaan omaa lähiympäristöä ja oman asuinseudun rakennusperintöä. Opetuksessa on keskeistä tilantajun kehittäminen liikunnallisen ilmaisun ja kolmiulot-

teisen työskentelyn avulla sekä valokuvaamalla, piirtämällä ja maalaamalla. Oppilas tutustuu arkkitehtuurissa ja ympäristön kuvaamisessa käytettäviin materiaaleihin, työtapoihin ja välineisiin.

Aikuisten arkkitehtuurin opinnot

Opetuksessa korostuvat aikuisten omat tavoitteet, kansalaisvaikuttaminen, rakennetun ympäristön hoito ja ylläpito, korjausrakentaminen sekä arkkitehtuurin historia, nykypäivä ja tulevaisuus. Tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa painotetaan elämyksellisyttä.

Audiovisuaalinen taide

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Audiovisuaalisen taiteen opetuksen tavoitteena on kehittää nyky-yhteiskunnassa vaadittavia audiovisuaalisen taiteen ja mediakulttuurin ymmärtämistä. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää audiovisuaalisten kertomusten kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä ja sen, että ne ovat luonteeltaan multimedialaisia.

Audiovisuaalinen taide on musiikkia, ääntä, visuaalista ilmaisua, kirjallisuutta ja teatteria yhdistävä taiteen muoto, jonka ilmaisu liikkuu ajassa joko lineaarisesti tai epälineaarisesti. Audiovisuaalinen kerronta on yksi nykytaiteen ilmaisumuoto.

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan mielikuvituksen ja oman ilmaisun kehittymistä sekä kykyä tulkita audiovisuaalista taidetta ja ymmärtää, että se välittää jonkun ihmisen tai joidenkin ihmisten käsityksiä elämän eri ilmiöistä. Opetuksessa oppilasta ohjataan toimimaan yhteistoiminnallisesti ja pitkäjänteisesti.

Audiovisuaalisen taiteen perusteet opintokokonaisuudet 1–6

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Oppilas oppii audiovisuaaliseen kerrontaan liittyviä ilmiöitä, joita ovat aika, rytmi, tila, valo, väri ja liike. Oppilas harjoittelee kertomuksien rakentamista kuvien, äänen ja musiikin avulla ja oppii käyttämään työskentelyssään hyväkseen omia havaintojaan ja mielikuviaan. Oppilas harjoittelee lineaarista ja epälineaarista kerrontaa. Hän oppii analysoimaan tietokonepölyn rakenteita. Tavoitteena on, että hän ymmärtää median tuotteiden kulttuurisia merkityksiä.

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tulkitsemaan muiden tekemiä elokuvia ja erilaisia elokuvan ilmenemismuotoja sekä tuottamaan itse elokuvia. Oppilas oppii ymmärtämään elokuvan monenlaisia merkityksiä sekä taidemuotona että mediana ja oppii pohtimaan fiktiivisyyttä ja todenperäisyyttä. Hän tutustuu elokuvan historiaan. Oppilas tutkii omia median käyttötottumuksiaan ja tietää elokuvan ikärajoitusten merkityksen. Hän oppii tarkastelemaan audiovisuaalisia tuotteita esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.

Oppilas harjoittelee elokuvia ja tietokonepelejä tehdessään sekä ilmaisullisia että teknisiä taitoja ja tutustuu erilaisiin tallennusmenetelmiin sekä kuvan, musiikin ja äänen jälkikäsittelyn perusteisiin ja opettelee käyttämään jotain editointiohjelmaa.

Audiovisuaalisen taiteen työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7–10

Työpajoissa syvennetään elokuvailmaisun taitoja ja harjoitellaan epälineaarista kertontaa aiempaa enemmän. Työpajojen sisältöjä ovat audiovisuaalinen media, animaatio, tietokonepelit ja verkkomedia.

Multimedia ja taiteiden väliset projektit ovat osa opetusta. Oppilas harjoittelee työskentelyssä tarvitsemiaan ilmaisumuotoja ja tekniikkoja. Tavoitteena on, että oppilaan mediaosaaminen kehittyy. Oppilas tutustuu televisioon mediana ja videon käyttämättöisyyksiin mediassa sekä pelien maailmassa. Hän oppii tunnistamaan ja analysoimaan tiedottamisessa ja mainonnassa käytettäviä audiovisuaalisia keinoja itse tekemällä. Hän oppii tekemään Internet-sivuja ja yhdistämään verkkomediassa eri ilmaisualueita.

Varhaisiän audiovisuaaliset opinnot

Oppilas harjoittelee kuvakerronnan perustaitoja. Hän työstää pieniä tarinoita tai satuja kuvasarjoina eri välineillä ja valmistaa esityksiä eri tekniikoilla yhdistäen esityksiin ääntä ja musiikkia. Hän harjoittelee äänten ja musiikin tuottamista itse.

Aikuisten audiovisuaalisen taiteen opinnot

Opetuksessa korostuvat aikuisten omien kiinnostuksen kohteiden lisäksi myös media-teollisuus, sisällöntuottaminen ja audiovisuaalisen taiteen kansainväliset virtaukset.

Kuvataide

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä ilmaista itseään kuvallisesti, tulkita kuvaa ja arvioida sitä kriittisesti. Tavoitteena on, että oppilas oppii hankkimaan omassa ilmaisussaan tarvitsemiaan taitoja ja tietoja ja harjoittelee niiden käyttöä. Opetuksessa on keskeistä oppilaan visuaalisen yleissivistyksen sekä ajatteluvalmiuksien, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen.

Kuvataideopetuksessa oppilasta ohjataan ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja tunteitaan kuvallisesti sekä sanallistamaan työskentelyään ja käyttämään monipuolisesti eri materiaaleja sekä tekniikoita. Työskentelyssä korostuu mielikuvituksen, intuition sekä aistitiedon merkitys. Opetus on ongelmakeskeistä ja vuorovaikutuksellista. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa. Opetuksessa käsitellään teemallisia kokonaisuuksia. Oppilasta rohkaistetaan työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Kuvataiteen opetuksen keskeisiä oppisisältöjä ovat piirustus ja maalaus, kuvanveisto, arkkitehtuuri ja ympäristösuunnittelu, muotoilu, grafiikka, keramiikka, tekstiili, valokuva, elokuva ja video, sarjakuva, ympäristö- ja yhteisötaide, performanssi ja kuvallinen media, monitaiteelliset työmuodot sekä taidehistoria.

Kuvataiteen perusteet opintokokonaisuudet 1–6

Tavoitteet ja sisällöt rakennetaan niin, että ne opintokokonaisuudesta toiseen edettäessä monipuolistuvat ja syvenevät. Opetus on teemallista, ja siinä otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe.

Tavoitteena on, että oppilas oppii kuvallisia ajattelunvalmiuksia ja kuvan tekemisen perustaitoja usealla eri kuvataiteen osa-alueella sekä oppii kehittämään omaa kuvallista ilmaisuaan. Oppilas harjoittelee kuvan visuaalisten peruselementtien käyttämistä sekä tutustuu eri materiaaleihin ja eri tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin. Oppilas harjoittelee materiaalien ja työskentelyvälineiden käyttämistä tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja kestävän kehityksen mukaisesti. Opinnoissa tarkastellaan kuvataiteen ja arjen kuvia sekä kehitetään oppilaan kulttuurin, nykytaiteen ja taidehistorian tuntemusta. Oppilas tutustuu esineympäristöön, muotoilun perusteisiin, rakennettuun ja luonnon ympäristöön.

Kuvallinen työskentely pohjautuu oppilaan havaintoihin, mielikuviin ja mielikuvitukseen. Oppilas opettelee tulkitsemaan ja arvioimaan sanallisesti omaa ja muiden työskentelyä ja töitä.

Kuvataiteen työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7–10

Työpajaopinnot järjestetään usealta kuvataiteen alueelta tai opetuksessa painotetaan jotakin aluetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Tavoitteena on, että oppilas kehittää taiteellista ilmaisukykyään yhdellä tai useammalla kuvataiteen alueella. Työpajoissa oppilas syventää taitojaan ja tietojaan sekä perehtyy aiempaa perusteellisemmin materiaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin oman ilmaisunsa välineenä. Tavoitteena on, että opintojen aikana oppilaan kyky itsenäiseen työskentelyyn kehittyy ja hän oppii tekemään tietoisesti valintoja omassa ilmaisussaan sekä perustelevaan niitä. Oppilas opettelee arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä ja töitä. Oppilas saa monipuolisia kokemuksia työskentelystä yhdessä muiden kanssa.

Keskeisiä sisältöalueita ovat kuvallinen ilmaisu, taiteentuntemus, taidehistoria ja nykytaiteen kuvasto, oppilaan oma kulttuuriperintö ja hänelle vieraiden kulttuurien kuvallinen maailma, rakennettu ja luonnonympäristö, esineympäristö ja kuvallinen media. Työpajatyöskentelyssä yhdistetään teemallisiksi kokonaisuuksiksi kuvataiteen eri osa-alueita ja toteutetaan taiteiden välisiä teemoja.

Varhaisiän kuvataiteen opinnot

Oppilas harjoittelee maalaamista, piirtämistä, kolmiulotteista rakentelua, grafiikkaa ja muita kuvataiteen ilmaisutapoja. Hän tutustuu kuvataiteeseen, arkkitehtuuriin ja muotoiluun sekä kuvalliseen viestintään oman työskentelyn avulla. Opetuksessa tarkastellaan ja tutkitaan lähiympäristöä ja tutustutaan paikalliseen kulttuuriperintöön.

Aikuisten kuvataiteen opinnot

Opetuksessa painoalueita ovat kuvataiteen historia ja nykypäivä sekä kuvallisen ilmaisun, tekniikoiden ja materiaalien hallinta aikuisten valitsemilla kuvataiteen alueilla.

Käsityö

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt opintokokonaisuuksittain

Käsityön opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää käsityön merkityksen ihmisen hyvinvointiin. Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan omakohtaiset kokemukset, käsillä työskentely, tuotteiden valmistus ja ilmaisu. Käsityöilmaisu perustuu kulttuuriperintöön, taiteidenvälisyyteen ja luonnontuntemukseen. Oppilas oppii arvostamaan käden taitoja ja tietoja sekä ymmärtää käsityön kulttuurisia merkityksiä. Opetuksessa käsityö ilmenee ilmaisuna, tekoina, taitoina, tuotteina ja teoksina. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää suomalaista tekstiili-, esine- ja ympäristökulttuuria sekä kulttuurien erilaisuutta sekä säilyttää ja edelleen kehittää perinteisiä käsityömenetelmiä ja työtapoja.

Käsityötä ja muotoilua tarkastellaan esteettisestä, ilmaisullisesta, käyttötarkoituksen mukaisesta, fysiologisesta ja rakenteellisesta sekä materiaalisesta näkökulmasta. Opetuksessa painotetaan havainnointia: tietoista ympäristön, median ja käsityöprosessin sekä oman toiminnan tarkastelua. Opetussisällöt valitaan niin, että oppilaan taidot ja tiedot, tekniikoiden ja materiaalien sekä työvälineiden monipuolinen tuntemus ja hallinta kehittyvät. Oppilas ohjataan luomaan laadukkaita tuotteita sekä kehittämään kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja. Tavoitteena on, että oppilas oppii yhdistämään visuaalisia, käyttötarkoituksen mukaisia, ekologisia, taloudellisia ja teknologisia ominaisuuksia käsityötuotteeseen. Tuotteissa tulee näkyä esteettinen, visuaalinen ja kulttuurinen osaaminen sekä perinteen taitaminen.

Käsityön perusteet opintokokonaisuudet 1–6

Käsityön perusteissa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön osa-alueilla, joita ovat esinesuunnittelu ja esineiden valmistus, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelu ja valmistus sekä ympäristön suunnittelu ja rakentaminen. Koulutuksen järjestäjä määrittelee omassa opintosuunnitelmassaan kaikille yhteisiksi opinnoiksi ainakin yhden opintokokonaisuuden tavoitteet ja sisällöt jokaiselta käsityön osa-alueelta.

Käsityön perusteiden tavoitteena on, että oppilaan kokonaisvaltainen ja myönteinen minäkuva ja itsetunto kehittyvät oman työskentelyn avulla. Oppilas perehtyy monipuolisesti materiaalien ja tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin sekä taitojen ja tietojen soveltamiseen käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessissa.

Käsityön perusteissa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön kaikilla osa-alueilla. Oppilas havainnoi ympäristöä ja harjoittelee tilan ja suhteiden ymmärtämistä sekä rakenteiden tuntemusta ja visuaalisten ilmaisukeinojen käyttöä. Hän perehtyy luovaan ongelmanratkaisuun. Tavoitteena on, että opiskelun teemat ja tehtävät valitaan niin, että oppilaat kokevat tekemisen ja oppimisen iloa. Oppilas harjoittelee työhön keskittymistä ja omasta työtilasta ja -välineistä huolehtimista. Oppilas oppii arvostamaan omaa ja ryhmän työskentelyä ja töitä. Tavoitteena on, että oppilas tutustuu oman alueellisen kulttuurinsa ja muiden kulttuurien käsityöhön ja muotoiluun.

Käsityön työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7–10

Työpajoissa syvennetään perusopinnoissa saavutettuja taitoja ja tietoja yhdellä tai usealla käsityön eri osa-alueella. Yhden työpajan sisältönä voi olla taiteidenvälisyys.

Käsityön työpajaopintojen tavoitteena on, että oppilas syventää ilmaisuaan ja vuorovaikutustaitojaan. Hän kehittää ongelmanratkaisutaitojaan koko työpajaopintojen ajan. Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään työskentelyynsä sopivia työtapoja, tekniikoita ja materiaaleja. Oppilas suunnittelee ja valmistaa tuotteita, joiden tekemisessä yhdistyvät taidollinen ja tiedollinen osaaminen sekä elämyksellisyys ja sosiaalinen vuorovaikutus. Oppilas opettelee yhdistämään visuaalisia, käyttötarkoituksen mukaisia, ekologisia, taloudellisia ja teknologisia ominaisuuksia käsityötuotteeseen. Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä, käsityöprosessin sanallistamista ja itsearviointia suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Oppilas ymmärtää suomalaista tekstiili-, esine- ja ympäristökulttuuria sekä kulttuurien erilaisuutta. Oppilas hahmottaa elinympäristön monimuotoisuutta sekä ympäristön kulttuuriarvoja. Oppilas tutustuu käsityöhön taitteena ja harrastuksena sekä ammatillisena toimintana, taitoteknologiana, alueellisena kulttuurina ja kulttuuriperintönä.

Varhaisiän käsityön opinnot

Oppilas tutustuu käsityön kolmeen osa-alueeseen: esinesuunnitteluun ja valmistamiseen, tekstiilin ja vaatetuksen suunnitteluun ja valmistamiseen sekä ympäristön suunnitteluun ja rakentamiseen. Opetuksessa kokeillaan erilaisia materiaaleja, työtapoja ja perustekniikoita. Oppilas havainnoi ja tutkii lähiympäristöään ja oman kulttuurinsa käsitöitä ja käsityöperinnettä.

Aikuisten käsityön opinnot

Opetuksessa korostuvat aikuisten kiinnostuksen kohteet käsityön eri osa-alueilla. Painoalueita ovat esteettinen, visuaalinen ja kulttuurinen osaaminen, perinteen taitaminen, käsityöilmaisun kehittäminen sekä käsityöllisten tekniikoiden ja materiaalien hallinta sekä käden taidot.

**LIITE: TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ, OPINTOKOKONAI-
SUUDET TAITEENALOITTAIN**

Taiteen perusopetus							
Taiteenalat							
			Esittävät taiteet		Visuaaliset taiteet		
			Sirkustaide	Teatteritaide	Arkkitehtuuri	Audiovisuaalinen taide	Kuvataide
Musiikki	Sanataide	Tanssi					

Yleinen oppimäärä, opintokokonaisuudet taiteenaloittain

MUSIIKKI

1. Yksinlaulu
2. Kuoro/lauluyhtye
3. Yhteismusisointi
4. Soitinopinnot
5. Musiikin tuntemus
6. Musiikin teoria ja säveltapailu
7. Vapaa säestys ja improvisointi
8. Musiikkiteknologia
9. Maailmanmusiikki
10. Taiteidenvälisyys

SANATAIDE

1. Jäsenmän maailmaa
2. Kerronnan rakenteita ja käsitteitä
3. Monimuotoinen kieli
4. Sanataiteen toistuvat teemat
5. Erilaisia todellisuuksia ja tapoja kertoa
6. Kertojan ja tekstin muodonmuutoksia
7. Teksti maailmassa
8. Minä taiteilijana
9. Tarinat uusmediassa
10. Taiteet kohtaavat

TANSSI

1. Klassinen baletti
2. Nykytanssi
3. Jazztanssi
4. Suomalainen kansantanssi
5. Etniset tanssit
6. Ajan ilmiöt
7. Esiintymistoiminta
8. Taiteidenvälisyys
9. Tanssitieto
10. Oppilaitoksen oma opintokokonaisuus

SIRKUSTAIDE

1. Sirkustaiteen perusteet
2. Sirkustaiteen perusteet
3. Sirkustaiteen perusteet
4. Sirkustaiteen perusteet
5. Sirkustaiteen perusteet
6. Sirkustaiteen työpajaopinnot/Sirkustaiteen monimuotoisuus
7. Sirkustaiteen työpajaopinnot/Sirkustaiteen historiaa ja nykypäivää
8. Sirkustaiteen työpajaopinnot/Sirkusnumeron valmistaminen
9. Sirkustaiteen työpajaopinnot/Esityskokeiluja
10. Sirkustaiteen työpajaopinnot/Sirkusnumeron valmistaminen itsenäisesti

TEATTERITAIDE

1. Teatteritaiteen perusteet
2. Teatteritaiteen perusteet
3. Teatteritaiteen perusteet
4. Teatteritaiteen perusteet
5. Teatteritaiteen perusteet
6. Teatteritaiteen perusteet
7. Teatteritaiteen työpajaopinnot/Teatterilajeihin tutustuminen
8. Teatteritaiteen työpajaopinnot/Teatterin osa-alueisiin tutustuminen
9. Teatteritaiteen työpajaopinnot/Monimuotoiseen teatteriin tutustuminen
10. Teatteritaiteen työpajaopinnot/Teatteriesityksen valmistaminen

ARKKITEHTUURI

1. Arkkitehtuurin perusteet
2. Arkkitehtuurin perusteet
3. Arkkitehtuurin perusteet
4. Arkkitehtuurin perusteet
5. Arkkitehtuurin perusteet
6. Arkkitehtuurin perusteet
7. Arkkitehtuurin työpajaopinnot
8. Arkkitehtuurin työpajaopinnot

9. Arkkitehtuurin työpajaopinnot
10. Arkkitehtuurin työpajaopinnot

AUDIOVISUAALINEN TAIDE

1. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
2. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
3. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
4. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
5. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
6. Audiovisuaalisen taiteen perusteet
7. Audiovisuaalisen taiteen työpajaopinnot
8. Audiovisuaalisen taiteen työpajaopinnot
9. Audiovisuaalisen taiteen työpajaopinnot
10. Audiovisuaalisen taiteen työpajaopinnot

KUVATAIDE

1. Kuvataiteen perusteet
2. Kuvataiteen perusteet
3. Kuvataiteen perusteet
4. Kuvataiteen perusteet
5. Kuvataiteen perusteet
6. Kuvataiteen perusteet
7. Kuvataiteen työpajaopinnot
8. Kuvataiteen työpajaopinnot
9. Kuvataiteen työpajaopinnot
10. Kuvataiteen työpajaopinnot

KÄSITYÖ

1. Käsityön perusteet
2. Käsityön perusteet
3. Käsityön perusteet
4. Käsityön perusteet
5. Käsityön perusteet
6. Käsityön perusteet
7. Käsityön työpajaopinnot
8. Käsityön työpajaopinnot
9. Käsityön työpajaopinnot
10. Käsityön työpajaopinnot